

naturligt, om man havde ladet det Forhold vedblive at bestaa, at lade Staten yde Halvdelen. Det blev imidlertid altsaa forandret til Skade for Hartkornet, og jeg vil tilføje til Skade for de fattige Kommuner, som vi have saa mange af baade i Ringkøbing og Ribe Amt og maaste overhovedet i de vestjydske Amt, hvor Byrderne til Skolevæsenet navnlig ere meget store paa Grund af, at Befolkningen er saa spredt. Man kan let forstaa, at Skoleraadene, der aldrig have vist sig synderlig rundhaandede med Udredningen af Midler, blive knappere, naar Beløbene alene skulle udredes af Hartkornet, og det samme gælder den videregaaende Undervisning. Jeg betragter det derfor som uheldigt, at Statsbidragene nu kun ydes til Pensioner og Alderstøtte; det er i Virkeligheden et Tilbagekridt. Det kan imidlertid ikke nægtes, at Bidragene fra Skolefondene eller Udgifterne fra Skolefondene ere meget betydelige. I 1856 gik man ud fra, at 100,000 Kr. fra Statens Side skulde omtrent kunne slaa til, hvorefter til et Beløb fra Hartkornets Side af 25 Dre og et tilsvarende Beløb i Forhold til Folketallet, fra Købstæderne. Det kan ikke nægtes, at vi ere komne vidt frem i Udgifter, naar der ses hen til, at Bidraget fra Staten nu er 365,000 Kr. aarlig — det er det Beløb, der staar paa det nuværende Budget, paa det Finanslovsforslag, som Folketinget har til Forhandling. Og for Skolefondenes Vedkommende er man nu i 8 af de 21 Amters naaet op til 1 Kr. 50 Ø. og endog saa i enkelte Skoleraadskreise til 1 Kr. 75 Ø. Man har altsaa naaet til det tredobbelte Beløb af, hvad oprindeligt var paataent, og her foreslaas det nu for tre Amtsrådskreises Vedkommende ligeledes at gaa op til 1 Kr. 50 Ø. Jeg vil gerne henstille til den højtærede Kultusminister, om han ikke næste Gang, vi skulle have den Slags Love for, da vil tage under Overvejelse, om det ikke vilde være praktisk at vende tilbage til Skoleloven af 8de Marts 1856. Det forekommer mig, at derved vilde man gøre Ret mod Hartkornet, og derved vilde man i Virkeligheden ogsaa fremme den videregaaende Skoleundervisning, idet det jo vilde være en Spore for Skoleraadene til at være, om jeg saa maa udtrykke mig, lidt mere rundhaandede, naar de faa et Bidrag, der svarer til det, de selv udrede, af Statskassen. Det vilde vel ogsaa hjælpe til, at der blev taget mere Hensyn til den Overbeholdelse, som virkelig finder Sted i Hede-kommuner og Kommuner med en meget spredt Befolkning, hvor man selvfølgelig har maattet udrede store Udgifter for at faa et nogenlunde ordentligt Skolevæsen. Jeg tror,

at det vil være i alles Interesse at vende tilbage til Loven af 1856. Det er blevet omtalt her i Tinget, saa vidt jeg husker af afdøde Schlegel, og det er ogsaa blevet omtalt i det andet Ting. Den ærede tidligere Kultusminister var ikke tilbøjelig til at gaa den Vej, men nu have vi jo faaet en ny Kultusminister, og det er derfor, jeg paa ny henstiller Sagen til Overvejelse. Jeg beder den ærede Minister overveje, om man ikke derved i Grunden baade vilde fremme den videregaaende Undervisning og tillige øve en Retfærdighedshandling imod Hartkornet. Jeg tror ikke, at der er Fare for, at Skoleraadene skulle blive for rundhaandede, det ere de ikke tilbøjelige til at blive, det er tværtimod Ministeriet, der plejer at tilskynde dem til større Udgifter. Det er Skoleraadene, der vise sig tilbageholdende med Hensyn til ældre Læreres Afstedigelse o. s. v., og det er ganske naturligt fra deres Synspunkt, hvorimod det er Ministeriet, som tilskynder til Udgifter.

Skulde den ærede Minister imidlertid ikke være tilbøjelig til at gaa den Vej, som jeg har anbefalet, vil jeg henstille, om der ikke var en anden Vej at gaa, saa at vi kunde blive fri for disse evindelig tilbagevendende Love og Gentagelser, om man nemlig ikke kunde give Skoleraadene den samme Bemyndigelse, som man har givet Sogneraadene, Amtsraadene og Købstadkommuneraadene — og som ogsaa skal gælde for Københavns Vedkommende ifølge det Lovforslag, vi nu skulle behandle — nemlig at de have Lov til at lægge en Femtedel eller som der staar i Landkommunalloven, indtil Halvdelen af Gennemsnittet af de tre nærmest foregaaende Aars Beløb til, naar det behøves. Jeg vil henstille, om ikke den ærede Minister kunde mene, at dette var rigtigt. Skulde man være Frygt for, at Skoleraadene da bleve altfor rundhaandede, saa har man jo Haand i Hante med dem. Saa vidt mig bekendt skulle de gøre Ministeriet Regnskab for deres Husholdning, og Ministeren vil saaledes kunne holde igen, hvis de skulde gaa for vidt med deres Udgifter, hvad jeg for øvrigt ikke tror, der er Fare for. — Mit principielle Standpunkt er altsaa, at Loven af 8de Marts 1856 er meget bedre, end den blev med det Tillæg, den fik ved Loven af 2den Juli 1870, og at der er Grund til at vende tilbage til det oprindelige. Det er altsaa denne Henstilling, jeg tillader mig at gøre til den ærede Kultusminister, ikke med Hensyn til den Sag, som nu ligger for, thi den agter jeg ikke at stille Forslag til eller paa nogen Maade lægge Hindringer i Vejen for. Min Henstilling gælder den kommende